HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אין קדושה חלה עליהן. ואפי' אמצעיתא נמי קאי דהוי ולדות קדשים ואפי' קדושה אמן אינה חלה עליהן דהא סתם אין קדושה קאמר: **בהויינהן.** כשהן גולדין והלכך אין שום קדושה חלה עליהן: **הא דפפסיניהו קדושת אמן.** משעת התחלת יצירתם כל פורתא ופורתא קדיש: **אגא ש"מ.** [ד] (כ"ח) כולה מתני' ר"ש היא: **אינו** (נ"ב) (לא) נאמר **כו'.** אהסי קרא קאי (ויקרא כז) **אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שה לה' הוא:** ויקרא כז כו

אמאי אין קדושה חלה עליהן קסבר רשב"ג (נא) ולדות קדשים בהויתן הן קדושין דאי **ס"ד** ממעי אמן הן קדושין אמאי אין קדושה חלה עליהן הא תפסתינהו קדושה דאמיהו אלא ש"מ ולדי קדשים בהויתן הן קדושים והאי תנא סבר ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושים דת"ר אילו (לא) נאמר בכור לא יקדיש היתי אומר בכור לא יקדיש הקדישות ת"ל איש אותו אותו אי אתה מקדיש אבל מקדיש אדם בכור הקדישות ועדיין אני אומר הוא לא יקדיש אבל יקדישוהו אחרים ת"ל בבהמה בבהמה עסקתי יכול לא יקדישנו בבטן ת"ל אשר יבוכר לה' משיבוכר לה' אי אתה מקדיש בבטן יכול אף ולדי כל הקדשים כן ת"ל אך חלק אלמא ס"ל ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושין א"ל רב עמרם לרב ששת אמר על הבכור עם יציאת רובו עולה עולה הוי או בכור הוי עולה הוי [ב] דכל פורתא ופורתא דקא נפיק הוא כליל או בכור הוי דכל פורתא ופורתא דקא נפיק במילתיה הוא ל"א שכן קדושה חיילא עליה או דלמא בכור הוי שכן קדושתו מרחם א"ל מאי תיבעי לך היינו דבעי אילפא אמר רעל הלקט עם נשירת רובו יהא הפקר לקט הוי או הפקר הוי לקט הוי שכן קדושתו בידי שמים או דלמא הפקר הוי שכן זוכין בו עניים ועשירים ואמר אביי מאי תיבעי ליה דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים ה"נ דברי מי שומעים: **מתני'** האומר ולדה של זו עולה והיא שלמים דבריו קיימים היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד [ג] זבחי שלמים דברי ר"מ א"ר יוסי אם לכן נתכוון תחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת דבריו קיימין ואם משאמר הרי זו שלמים נמלך ואמר ולדה עולה הרי זו ולדה שלמים: **גמ'** א"ר יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר מ"ט קסבר ר' יוחנן אם שיירו משוייר אבל אמו הוא דהוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות רצה מתכפר בה רצה מתכפר בחבירתה מותיב רבי אלעזר היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד שלמים ואי סלקא דעתך אי שיירו משוייר הרי זה ולד שלמים הרי זו שלמים בעי מיתנא אמר רב טבלא בר מינה דההיא הא אמר רב לתנא תני הרי זו שלמים מיתיבי האומר לשפחתו הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברה זכתה לו אי אמרת בשלמא אם שיירו אינו משוייר עובר ירך אמו מש"ה זכתה לו והוי ליה כמשחרר חצי עבדו ומני ר' מאיר היא דתניא המשחרר

אמר על הבכור עם יציאת רובו יהא עולה. ומ) ודוקא עם יציאת רובו אבל אמר עם יציאת מיעוטו לא מיבעי ליה דודאי עולה חיילא עליה דאכתי לא חל קדושה בכור עליה כלל: **היא** שלמים חל שלמים חל קדושה פיו נמי על העובר כמו על האם [נ"ה] (ולא) מיכוונויה לאם אלו מכח קדושה פיו) ואפילו למאן דאית ליה שייר משוייר מיהא אין יכול לשנות לקדושה אחרת דמיד שהקדיש האם נתכוין נמי שתחול על פיו אותה קדושה על העובר ואינו יכול לשנותו מקדושה האם אע"כ הזכיר תחלה קדושה הולד ופי' רש"י הכא לא שייך למימר בהויינהן (ו) ובמעי אמן דכי אמר בהויינהן ולא ממעי אמן הן ס"מ בהקדישה ולנסוף נתעברה דאיכוין לא אתפסי לעובר שום קדושה אלא בקדושתה דאימיה דאקדיש אבל בתקדיש מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה עכ"ל וא"כ הא דאמר לעיל ואם נקבה זכתי שלמים ואוקימנא ליה בבהמת קדשים ל"ל דמייתי בהקדישה ואמ"כ נתעברה:

רצה בולדה מתכפר. דכי אמרינן (לעיל דף כא.): ולד חטאת למיתה אזיל ס"מ כהקדישה ולנסוף נתעברה אבל הקדישה מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה בתנאי עבדים וכדאיתא לה מכח אמו והוי כמפרש [שתי] חטאות לאחריות דמתכפר באיזה שילה. לשון רש"י: **קסבר** רבי יוחנן שאם שייר לולד שאמר ולדה חולין והיא חטאת משוייר והוי חולין. וכיון דאי בעי לא קדיש אלמא נאו יכך אמו הוא כי לא משייר ליה נמי נאו יכך אמו הוא ומממע עצמו קדיש ולא מממע אמו ולא הוי ולד חטאת. לשון רש"י: **הרי** זה ולד שלמים. אלמא (נ"ו) קרי ולד שלמים דמכח אימיה נתמחל ליה קדושה ולא מממע נפשיה (נ"ז) דגבי חטאת נמי ולד חטאת מיקרי ואזיל למיתה: **דאי** ס"ד דשייר משוייר. דחשיב בהמה בנפשי נפשיה וכי לא שייריה מחמתיה הוא קדיש קדיש סרי הולד עצמו שלמים חיבני ליה למיתנו. לשון רש"י:

אמאי אין קדושה חלה עליהן קסבר רשב"ג (נא) ולדות קדשים בהויתן הן קדושין דאי **ס"ד** ממעי אמן הן קדושין אמאי אין קדושה חלה עליהן הא תפסתינהו קדושה דאמיהו אלא ש"מ ולדי קדשים בהויתן הן קדושים והאי תנא סבר ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושים דת"ר אילו (לא) נאמר בכור לא יקדיש היתי אומר בכור לא יקדיש הקדישות ת"ל איש אותו אותו אי אתה מקדיש אבל מקדיש אדם בכור הקדישות ועדיין אני אומר הוא לא יקדיש אבל יקדישוהו אחרים ת"ל בבהמה בבהמה עסקתי יכול לא יקדישנו בבטן ת"ל אשר יבוכר לה' משיבוכר לה' אי אתה מקדיש בבטן יכול אף ולדי כל הקדשים כן ת"ל אך חלק אלמא ס"ל ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושין א"ל רב עמרם לרב ששת אמר על הבכור עם יציאת רובו עולה עולה הוי או בכור הוי עולה הוי [ב] דכל פורתא ופורתא דקא נפיק הוא כליל או בכור הוי דכל פורתא ופורתא דקא נפיק במילתיה הוא ל"א שכן קדושה חיילא עליה או דלמא בכור הוי שכן קדושתו מרחם א"ל מאי תיבעי לך היינו דבעי אילפא אמר רעל הלקט עם נשירת רובו יהא הפקר לקט הוי או הפקר הוי לקט הוי שכן קדושתו בידי שמים או דלמא הפקר הוי שכן זוכין בו עניים ועשירים ואמר אביי מאי תיבעי ליה דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים ה"נ דברי מי שומעים: **מתני'** האומר ולדה של זו עולה והיא שלמים דבריו קיימים היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד [ג] זבחי שלמים דברי ר"מ א"ר יוסי אם לכן נתכוון תחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת דבריו קיימין ואם משאמר הרי זו שלמים נמלך ואמר ולדה עולה הרי זו ולדה שלמים: **גמ'** א"ר יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר מ"ט קסבר ר' יוחנן אם שיירו משוייר (ג) עובר לאו ירך אמו הוא (ד) דהוה ליה (ה) כמפריש שתי חטאות לאחריות רצה מתכפר בה רצה מתכפר בחבירתה מותיב רבי אלעזר היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד שלמים ואי סלקא דעתך אי שיירו משוייר הרי זה ולד שלמים הרי זו שלמים בעי מיתנא אמר רב טבלא בר מינה דההיא (ו) הא אמר רב לתנא תני הרי זו שלמים מיתיבי (ז) האומר לשפחתו הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עובדה זכתה לו אי אמרת בשלמא אם שיירו אינו משוייר (ח) עובר ירך אמו מש"ה זכתה לו (ט) והוי ליה כמשחרר חצי עבדו ומני (י) ר' מאיר היא דתניא המשחרר

אין קדושה חלה עליהן. ואפי' אמצעיתא נמי קאי דהוי ולדות קדשים ואפי' קדושה אמן אינה חלה עליהן דהא סתם אין קדושה קאמר: **בהויינהן.** כשהן גולדין והלכך אין שום קדושה חלה עליהן: **הא דפפסיניהו קדושת אמן.** משעת התחלת יצירתם כל פורתא ופורתא קדיש: **אגא ש"מ.** [ד] (כ"ח) כולה מתני' ר"ש היא: **אינו** (נ"ב) (לא) נאמר **כו'.** אהסי קרא קאי (ויקרא כז) **אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שה לה' הוא:** ויקרא כז כו

אמאי אין קדושה חלה עליהן קסבר רשב"ג (נא) ולדות קדשים בהויתן הן קדושין דאי **ס"ד** ממעי אמן הן קדושין אמאי אין קדושה חלה עליהן הא תפסתינהו קדושה דאמיהו אלא ש"מ ולדי קדשים בהויתן הן קדושים והאי תנא סבר ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושים דת"ר אילו (לא) נאמר בכור לא יקדיש היתי אומר בכור לא יקדיש הקדישות ת"ל איש אותו אותו אי אתה מקדיש אבל מקדיש אדם בכור הקדישות ועדיין אני אומר הוא לא יקדיש אבל יקדישוהו אחרים ת"ל בבהמה בבהמה עסקתי יכול לא יקדישנו בבטן ת"ל אשר יבוכר לה' משיבוכר לה' אי אתה מקדיש בבטן יכול אף ולדי כל הקדשים כן ת"ל אך חלק אלמא ס"ל ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושין א"ל רב עמרם לרב ששת אמר על הבכור עם יציאת רובו עולה עולה הוי או בכור הוי עולה הוי [ב] דכל פורתא ופורתא דקא נפיק הוא כליל או בכור הוי דכל פורתא ופורתא דקא נפיק במילתיה הוא ל"א שכן קדושה חיילא עליה או דלמא בכור הוי שכן קדושתו מרחם א"ל מאי תיבעי לך היינו דבעי אילפא אמר רעל הלקט עם נשירת רובו יהא הפקר לקט הוי או הפקר הוי לקט הוי שכן קדושתו בידי שמים או דלמא הפקר הוי שכן זוכין בו עניים ועשירים ואמר אביי מאי תיבעי ליה דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים ה"נ דברי מי שומעים: **מתני'** האומר ולדה של זו עולה והיא שלמים דבריו קיימים היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד [ג] זבחי שלמים דברי ר"מ א"ר יוסי אם לכן נתכוון תחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת דבריו קיימין ואם משאמר הרי זו שלמים נמלך ואמר ולדה עולה הרי זו ולדה שלמים: **גמ'** א"ר יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר מ"ט קסבר ר' יוחנן אם שיירו משוייר (ג) עובר לאו ירך אמו הוא (ד) דהוה ליה (ה) כמפריש שתי חטאות לאחריות רצה מתכפר בה רצה מתכפר בחבירתה מותיב רבי אלעזר היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד שלמים ואי סלקא דעתך אי שיירו משוייר הרי זה ולד שלמים הרי זו שלמים בעי מיתנא אמר רב טבלא בר מינה דההיא (ו) הא אמר רב לתנא תני הרי זו שלמים מיתיבי (ז) האומר לשפחתו הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עובדה זכתה לו אי אמרת בשלמא אם שיירו אינו משוייר (ח) עובר ירך אמו מש"ה זכתה לו (ט) והוי ליה כמשחרר חצי עבדו ומני (י) ר' מאיר היא דתניא המשחרר

אמר על הבכור עם יציאת רובו יהא עולה. ומ) ודוקא עם יציאת רובו אבל אמר עם יציאת מיעוטו לא מיבעי ליה דודאי עולה חיילא עליה דאכתי לא חל קדושה בכור עליה כלל: **היא** שלמים חל שלמים חל קדושה פיו נמי על העובר כמו על האם [נ"ה] (ולא) מיכוונויה לאם אלו מכח קדושה פיו) ואפילו למאן דאית ליה שייר משוייר מיהא אין יכול לשנות לקדושה אחרת דמיד שהקדיש האם נתכוין נמי שתחול על פיו אותה קדושה על העובר ואינו יכול לשנותו מקדושה האם אע"כ הזכיר תחלה קדושה הולד ופי' רש"י הכא לא שייך למימר בהויינהן (ו) ובמעי אמן דכי אמר בהויינהן ולא ממעי אמן הן ס"מ בהקדישה ולנסוף נתעברה דאיכוין לא אתפסי לעובר שום קדושה אלא בקדושתה דאימיה דאקדיש אבל בתקדיש מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה עכ"ל וא"כ הא דאמר לעיל ואם נקבה זכתי שלמים ואוקימנא ליה בבהמת קדשים ל"ל דמייתי בהקדישה ואמ"כ נתעברה:

רצה בולדה מתכפר. דכי אמרינן (לעיל דף כא.): ולד חטאת למיתה אזיל ס"מ כהקדישה ולנסוף נתעברה אבל הקדישה מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה בתנאי עבדים וכדאיתא לה מכח אמו והוי כמפרש [שתי] חטאות לאחריות דמתכפר באיזה שילה. לשון רש"י: **קסבר** רבי יוחנן שאם שייר לולד שאמר ולדה חולין והיא חטאת משוייר והוי חולין. וכיון דאי בעי לא קדיש אלמא נאו יכך אמו הוא כי לא משייר ליה נמי נאו יכך אמו הוא ומממע עצמו קדיש ולא מממע אמו ולא הוי ולד חטאת. לשון רש"י: **הרי** זה ולד שלמים. אלמא (נ"ו) קרי ולד שלמים דמכח אימיה נתמחל ליה קדושה ולא מממע נפשיה (נ"ז) דגבי חטאת נמי ולד חטאת מיקרי ואזיל למיתה: **דאי** ס"ד דשייר משוייר. דחשיב בהמה בנפשי נפשיה וכי לא שייריה מחמתיה הוא קדיש קדיש סרי הולד עצמו שלמים חיבני ליה למיתנו. לשון רש"י:

אמר על הבכור עם יציאת רובו יהא עולה. ומ) ודוקא עם יציאת רובו אבל אמר עם יציאת מיעוטו לא מיבעי ליה דודאי עולה חיילא עליה דאכתי לא חל קדושה בכור עליה כלל: **היא** שלמים חל שלמים חל קדושה פיו נמי על העובר כמו על האם [נ"ה] (ולא) מיכוונויה לאם אלו מכח קדושה פיו) ואפילו למאן דאית ליה שייר משוייר מיהא אין יכול לשנות לקדושה אחרת דמיד שהקדיש האם נתכוין נמי שתחול על פיו אותה קדושה על העובר ואינו יכול לשנותו מקדושה האם אע"כ הזכיר תחלה קדושה הולד ופי' רש"י הכא לא שייך למימר בהויינהן (ו) ובמעי אמן דכי אמר בהויינהן ולא ממעי אמן הן ס"מ בהקדישה ולנסוף נתעברה דאיכוין לא אתפסי לעובר שום קדושה אלא בקדושתה דאימיה דאקדיש אבל בתקדיש מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה עכ"ל וא"כ הא דאמר לעיל ואם נקבה זכתי שלמים ואוקימנא ליה בבהמת קדשים ל"ל דמייתי בהקדישה ואמ"כ נתעברה:

רצה בולדה מתכפר. דכי אמרינן (לעיל דף כא.): ולד חטאת למיתה אזיל ס"מ כהקדישה ולנסוף נתעברה אבל הקדישה מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה בתנאי עבדים וכדאיתא לה מכח אמו והוי כמפרש [שתי] חטאות לאחריות דמתכפר באיזה שילה. לשון רש"י: **קסבר** רבי יוחנן שאם שייר לולד שאמר ולדה חולין והיא חטאת משוייר והוי חולין. וכיון דאי בעי לא קדיש אלמא נאו יכך אמו הוא כי לא משייר ליה נמי נאו יכך אמו הוא ומממע עצמו קדיש ולא מממע אמו ולא הוי ולד חטאת. לשון רש"י: **הרי** זה ולד שלמים. אלמא (נ"ו) קרי ולד שלמים דמכח אימיה נתמחל ליה קדושה ולא מממע נפשיה (נ"ז) דגבי חטאת נמי ולד חטאת מיקרי ואזיל למיתה: **דאי** ס"ד דשייר משוייר. דחשיב בהמה בנפשי נפשיה וכי לא שייריה מחמתיה הוא קדיש קדיש סרי הולד עצמו שלמים חיבני ליה למיתנו. לשון רש"י:

אמאי אין קדושה חלה עליהן קסבר רשב"ג (נא) ולדות קדשים בהויתן הן קדושין דאי **ס"ד** ממעי אמן הן קדושין אמאי אין קדושה חלה עליהן הא תפסתינהו קדושה דאמיהו אלא ש"מ ולדי קדשים בהויתן הן קדושים והאי תנא סבר ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושים דת"ר אילו (לא) נאמר בכור לא יקדיש היתי אומר בכור לא יקדיש הקדישות ת"ל איש אותו אותו אי אתה מקדיש אבל מקדיש אדם בכור הקדישות ועדיין אני אומר הוא לא יקדיש אבל יקדישוהו אחרים ת"ל בבהמה בבהמה עסקתי יכול לא יקדישנו בבטן ת"ל אשר יבוכר לה' משיבוכר לה' אי אתה מקדיש בבטן יכול אף ולדי כל הקדשים כן ת"ל אך חלק אלמא ס"ל ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושין א"ל רב עמרם לרב ששת אמר על הבכור עם יציאת רובו עולה עולה הוי או בכור הוי עולה הוי [ב] דכל פורתא ופורתא דקא נפיק הוא כליל או בכור הוי דכל פורתא ופורתא דקא נפיק במילתיה הוא ל"א שכן קדושה חיילא עליה או דלמא בכור הוי שכן קדושתו מרחם א"ל מאי תיבעי לך היינו דבעי אילפא אמר רעל הלקט עם נשירת רובו יהא הפקר לקט הוי או הפקר הוי לקט הוי שכן קדושתו בידי שמים או דלמא הפקר הוי שכן זוכין בו עניים ועשירים ואמר אביי מאי תיבעי ליה דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעים ה"נ דברי מי שומעים: **מתני'** האומר ולדה של זו עולה והיא שלמים דבריו קיימים היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד [ג] זבחי שלמים דברי ר"מ א"ר יוסי אם לכן נתכוון תחלה הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת דבריו קיימין ואם משאמר הרי זו שלמים נמלך ואמר ולדה עולה הרי זו ולדה שלמים: **גמ'** א"ר יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר מ"ט קסבר ר' יוחנן אם שיירו משוייר (ג) עובר לאו ירך אמו הוא (ד) דהוה ליה (ה) כמפריש שתי חטאות לאחריות רצה מתכפר בה רצה מתכפר בחבירתה מותיב רבי אלעזר היא שלמים וולדה עולה הרי זה ולד שלמים ואי סלקא דעתך אי שיירו משוייר הרי זה ולד שלמים הרי זו שלמים בעי מיתנא אמר רב טבלא בר מינה דההיא (ו) הא אמר רב לתנא תני הרי זו שלמים מיתיבי (ז) האומר לשפחתו הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עובדה זכתה לו אי אמרת בשלמא אם שיירו אינו משוייר (ח) עובר ירך אמו מש"ה זכתה לו (ט) והוי ליה כמשחרר חצי עבדו ומני (י) ר' מאיר היא דתניא המשחרר

מסורת הש"ס

(א) [מולין 5. וש"נ], (ב) [סם פט:], (ג) [פסחים ה. וש"נ], (ד) [קדושין מב: ב"ק נו. סנהדרין כט. נדה יד:], (ה) [נר' תוס' לעיל י ע"ב ד"ה ומזחל. ש"מן:], (ו) [עיין ר"מ וכרי יוסי עיין נמי בנדרים כו.], (ז) יבמות עח. [לעיל י. מנחות פח.], (ח) [מולין נח. וש"נ, ועי' תוס' זמיסס דף קיד ע"א ד"ה קפסר. ש"מן:], (ט) [פסחים מז: ע"ש יומא סה. ש"מ לעיל כד. ע"ש מנחות פ. ע"ש], (י) גיטין כג.; (כ) [ל"ל רבי היא ועי' היטב גיטין כג: מא:], (כא) [עי' פאה פ"ז מ"ב], (כב) [עי' תוס' בכורות דף ט ע"ב ד"ה פיכא דאיכא דאמרי. ש"מן:], (כג) [עי' תוס' סנהדרין דף פ ע"ב ד"ה עובר. ש"מן:].

תורה אור השלם

1. אַךְ בְּכוֹר אֲשֶׁר יִבָּכֵר לַיְיָ בַּבְּהֵמָה לֹא יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם שׁוֹר אִם שֶׂה לַיְיָ הוּא:
ויקרא כז כו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מ"ל בבהמה וכו' ולמאי אתא כל"ל ותוס' ד' ממקן: (ב) ד"ה אמר וכו' ההיא שעתא אמר דמיתו: (ג) ד"ה עם קטיה וכו' נקט אמר דליהוי וכו' לעשיריס ס"ד ותס"ס מ"ש מ"ה קדושה מעייגו מיל עליה דודאי: (ד) ד"ה מ"ש דכיי וכו' קומין ולכך בכור הוס: (ה) ד"ה אבל אם אמר כו' לא שיך למימר בהויינהן ולא במעי וכו' לשון ראשון הס"ד ותס"ד מ"מ אם לכך נתכוין כו' שמתחלה כשאמר: (ו) תוס' ד"ה כו' דהויינהן ולא במעי אמן.

הגהות הגר"א

[א] גמ' אמאי עד עליהן ל"ג: [ב] שם דכל פורתא עד מיילא עליה ל"ג רש"י וגרסתו שכן כליל: [ג] מתני' זמני ל"ג: [ד] רש"י ד"ה מ"ש אלא. כולה. ל"ל וסולה: [ה] ד"ה בה. דתניא ולד ה"ז. ל"ל דתני ה"ז ולד:

רבינו גרשום

קסבר בהויינהן הן קדושים. בשעה שנולדין לאותה שעה (סבר) כבר ניכרין הן טומטום ואנדרוגינוס ואינן קדושים דאי ס"ד עודן במעי אמן הן קדושין כו': ואהאי דאמר דבהויינהן הם קדושים אתיא לאפוקי מהדין תנא דתניא **אילו נאמר אך בכור לא** יקדיש. האי קרא דכתב אך בכור אשר יבוכר וגו' כלומר אילו נאמר אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה לא יקדיש איש ולא נאמר אותו דהייתי אומר הכתוב משמע שבכור אדם לא יקדיש הקדש שהייתי אומר אך בכור אשר יבוכר לה' דהיינו בכור אדם בבהמה לא יקדיש אגמרי לכך נאמר לא יקדיש אותו דבכור בהמה לא יקדיש דמוקדש יעומד הוא אבל מקדיש שאר הקדשות בין בכור בין פשוט מקדיש שאר הקדשות של בהמה: **ועדיין אני אומר.** בכור אדם מקדיש הקדש ולא פשוט: **בבהמה.** בבכור בהמה עסקתי ולא באדם כלומר (תו) הכתוב אינו מדבר בבכור אדם אלא בבכור בהמה אבל אדם מקדיש הקדש בין בכור בין פשוט: **יכול לא.** יהא השאי לקדשנו הבכור לקדושה אחרת אפילו כשהוא עדיין בבטן אמו: **ת"ל אשר יבוכר משביבר לה'.** כלומר אי אתה מקדישו (משנולד) אבל אתה מקדישו בבטן אמו ולקדושה אחרת יכול אף וולד כל הקדשות אחרת יכול להקדישו במעי אימן לשנותו מקדושת אימן כמו עובר בכור: **ת"ל אך.** מיעט אלמא סבירא ליה דולדי קדשים במעי אימן הן קדושים ונתפסין בקדושת אימן או דלמא בכור עדיף: **דבל פורתא דקא נפיק.** קאי במילתיה בעיקר קדושתו של בכור עצמו: **ל"א עולה הוי שכן** קדושה חמורה וחיילא עליהיה או דלמא בכור הוי שכן קדושתו מרחם משא"כ בשאר קדשים וחמור: **אבר על הקמה.** על השיבלין שלקט בשעת נשירתן רובן לארץ דעיקר דין לקט היינו אותו שנושר לארץ ואמר יהא הפקר: **לקט הוי שכן** קדוש בידי שמים שצוהו להיות לקט **או דלמא הפקר הוי** שכן יפה כחו שווכה בו בין עניים בין עשירים: **ואמר אביי דברי הרב קודמין.** גזרת שמים והוי לקט הכא נמי גבי בכור דברי הרב קודם והוי בכור: מתני' **האומר ולדה** של זו **עולה ואמ"כ אמר אבר** ולדה **היא שלמים ואמ"כ אמר** ולדה **עולה הרי זה ולד שלמים.** דעובר הוא אמו הוא ונתפס בקדושת אמו: **ר' יוסי אמר אם לכן נתכוין מתחלה.** לומר קודם ולדה עולה והיא שלמים ורצה להקדיש שניהם כך אע"ג שטעה ואמר תחלה היא שלמים שלא מדעתו הואיל ורצה להקדיש שניהם ואי אפשר לפה לקרות ב' שמות כאחד שלא יקדיש זה לזה אע"פ שטעה ואמר קודם היא שלמים כיון שלא נתכוין מתחלה לכך דבריו קיימין: אבל אם משאמר תחלה במתכוין הרי זו **שלמים** ונמלך ואמ"כ אמר וולדה עולה לא אמר כלום אלא הרי זו ולד שלמים: גמ' **קסבר אם שיירו משוייר** אלא משוייר דלא ימות אלא יעבד דיינו **כמפריש ב' חטאות** לאחריות דהשניה **ואם איתא דשיירו משוייר אמאי קרו ליה ולד שלמים.** כלומר דקדושה על ידי אמו הרי זה שלמים מיבעי ליה כלומר דקדוש על ידי עצמו אלא כיון דאמר הרי זה ולד שלמים ש"מ דעובר ירך אמו ואם שיירו אינו משוייר: **א"ל ר' בטבלא בר מינה דההיא** דתני תנא כו' ומיהא לא קשיא: **אם היתה עוברה זכה לו.** גט שיחרור והוה ליה כמשחרר חצאי דקנה נמי כי אמר לה ולדך בן חורין ונשא כמקנה לה לשחרור אחד מאבריה ונינו ודו של ולד באין כאחד. דיש לה רשות לאמו לעצמה שמקבלת לו גיטו וליכא למימר מה שקנתה שפחה קנתה רבה דהא יש בה קצת שחרור: **אל"א אי אמרת** כו'. **מי זכיא** ליה לקבל גיטו:

שיטה מקובצת

ולדי קדשים ממעי אמן הן קדושין. גליון לכאורה נראה דפלוגתא דעובר ירך אמו איירי במקדיש בהמה מעוברת ובסברא הוא דפליגי, ופלוגתא דבמעי אמן הן קדושין איירי בהקדישה ואח"כ נתעברה ונפיק מקרא דאך חלק דהכא או מהאשה וילדיה דאמר בסמוך, ומאן דאמר בהרותן מפיק מקרא דרק קדשיך אשר יהיו לך וגו'. ר"י ז"ל: **רש"י ד"ה דבריו קיימין דאף בגמר דבריו אדם נתפס.** ס"א דאף בגמר דבריו אדם נתפס וגמר דבריו להתפיס ולד לעולה. ואם משאמר הרי זו שלמים בשעה דאקדיש לאימא לשלמים נתכוון נמי לולדה ואח"כ נמלך להקדיש ולד לעולה וכו', ובגמ' מפרש דאם תוך כדי דיבור נמלך ואמר ולדה עולה ה"ז עולה, גמר' רצה וכו':

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ד מהלכות תמורה הלכה יב:
ה ב מיי' שם פ"ב יג:
ו ג מיי' שם פ"ב יד:
ז ד מיי' פ"ד מהלכות מתנות עניים הל' יד:
ח ה ו מיי' פט"ו מהל' מעה"ק הלכה ח:
ט ז ח מיי' פ"ב מהל' פסה"מ הלכה יז:
י ט מיי' פ"ז מהלכות עבדים הל' ה ע' כ"מ:

מוסף רש"י

בהויתן הן קדושין. כיצאתן (חולין צ.) כשנולדים הן קדושים ולא נמעי אמן (לעיל יא. מנחות פג. מכת"י) ולהכי נקט לשון בהויתן, משום דבא דולדות קדשים קדושים נפקא לן בפ"ק דבכורות מיהיו לך, דכתיב רק קדשיך, אלו המעורות, אשר יהיו לך אלו הולדות (שם וכוי"ז זבחים קיד. וכריתות כג. ולעיל יא.), ממעי אמן. משעת יציאתן נמעי אמן (חולין פפ.). **אך חלק.** אמרן ולקלן מיעוטין (עדובין קה. פסחים יח. שם נא. שבועות יג.). **רצה בה מתכפר.** והולך ירעה, רצה בולדה מתכפר. והיא תרעה (יבמות עח.) ולא חשיב ליה כולד חטאת דאיכא דמפרש מעוברת, ודעתיה הוא נמי דאתכפר בעובר ומתכפר בחזו מהם שילה (מנחות פא.) כדי תמריגן ולד חטאת למיתה אזיל היינו היכא דמפרש חטאתו ונתעברה וילדה, דהלכה למשה מסיני ניטו ממש חטאתו חטאת ומכי נמריגי לה דמתה, אבל אי אפרשה מעוברת חשוב עובר כבהמה אחרת וחייגא עליה קדושה בתנאי עבדים דאיכא דמפרש שתי חטאות לאחריות דמתכפר בחזו שילה והכניס תרעה (לעיל י.). **כמפריש שתי חטאות לאחריות.** אלא מתכר אחת יכיל מבריתה (פסחים צז.): **יתכפר בחבריתה** (מנחות פ. מכת"י). **אם היתה עוברה זכתה לו.** לעובר בקנאה נטו זה לחיות משוחרר (גיטין כג.).

שינויי נוסחאות

(א) ולדי קדשים (ש"מ) (ב) לאפוקי מהאי תנא דמ"ר כו' (ש"מ) (ג) מיהא לא נמקק (ש"מ) (ד) אומר. גם"י בכור אלא מקדיש מקדשות אבל פעוט לא יקדיש מקדשות מ"ל בבהמה כו' כן נגיסא כל הס"י (ש"מ) (ה) מ"ל אך בכור אך חלק דכל חד וחד קאים בקדושתיה דאימיה אלמא (ש"מ) (ו) רובו יהא עולה (ש"מ) (ז) נפיק קא קאים במילתיה (ש"מ) (ח) לך לאו היינו (ש"מ) (ט) ולד שלמים (ש"מ) (י) ר' מאיר ר' יוסי אומר אם (ש"מ) (יא) משוייר (ש"מ) (יב) הוא והוה ליה (ש"מ) (יג) מ"ש אם שייר (ש"מ) (יד) מיתבעי ליה לתנא (ש"מ) (טו) דהסיק דהא תני תנא קמיה דרב הרי זו ולד שלמים ואמר ליה רב לתנא (ש"מ) (טו) היתה עוברת זכתה (ש"מ) (יז) משוייר (ש"מ) (יח) לו דהוה ליה (ש"מ) (יט) ומני רבי היא דתניא רבי אומר המשחרר (ש"מ) (כ) עליהן כשנולדין בעלי מומין הס"ד (ש"מ) (כא) ש"מ דכולה מתני' (ש"מ) (כב) מיהא (ש"מ) (כג) הד"ל (צ"ק) (כד) נמי קאי וס"ק לך בכור דהיינו בכור אדם אשר יבוכר (ש"מ) (כה) גי' צ"ק יבוכר בבהמה לא יקדיש אותו הס"ד, (כו) אלא הקדשות (ש"מ) (כז) יקדיש את בכור (ש"מ) (כח) ולמאי אתא. ר"ל מ"ל בבהמה אלא מיעטיה אלא אתא דאיכא לאגלויי דקא נמי אלא מקדיש אדם בכור הקדשות (ש"מ) (כט) ולמאי אתי אם לא לגלויי כו'. (צ"ק) (ל) אבל בנטן חולין הוא (ש"מ) (לא) בקדושה דהאם דולדות (ש"מ) (לב) דמתני' ס"ג מיהא קדושה נכסים עליו מי אומר הוא לא יקדיש אבל יקדישנו אחרים ס"ל בבהמה בנטן אלא (ש"מ) (לג) קודמין ובכור הוא (ש"מ) (לד) הלכך בכור הוא. (צ"ק) (לה) על בהמת חולין מעוברת הס"ל (ש"מ) (לו) ולדה של זו עולה (ש"מ) (לז) בריסא לה ולכל (ש"מ) (לח) ולכל דאית בה אקדשה ותשיב ולד כמקדיש. ל"ק, (לט) לשנות אותם לקדושה אחרת וכו' (ש"מ) (מ) כמוהן הן קדושים ולא (ש"מ) (מא) קדושה שלא ע"י האם (ש"מ) (מב) לשון רשמון אם"ד ואמ"כ ד"ה אם לכך נתכוין מתחלה כו'. (צ"ק) (מג) שלמים. נתכוין להקדיש הולד לעולה כיון דמתחלה הקדיש האם לשלמים לא חיילא עלה קדושת עולה דחפוס לשון ראשון הס"ד. ומה"ל אם לכך נתכוין מתחלה ובשעה שהקדישה לשלמים היה בדעתו להקדישה ולד לעולה ולא נתכוין להקדיש לשלמים הס"ד. ומה"ל הואיל (ש"מ) (מד) נפשיה ולא מכח אמו והוי (ש"מ) (מה) ואי ס"ל (ש"מ) (מו) לגיטי לא למיתני (ש"מ) (מז) כי מיעב וכו'. ג"ל כמ"י כמוה כי מיעב דהסיק מדוכתא אחריתא לגיטי ליה לכר מהכיא לא מקדי דשכשתא כו' (ש"מ) (מח) דשכשתא ואמ"כ (ש"מ) (מט) דמתכ"ד לתנא דתני ולד תני הרי זו שלמים (מו"א"ב) (נא) זה ולד שלמים (ש"מ) (נב) כאם לא מכחיה דאם אלא מכח קדושם (ש"מ) (נג) ס"ק (ש"מ) (נד) אפילו לא מכוין אלא על האם קדוש מכח קדושת פיו ואפילו למאן, (נה) גבי (צ"ק)

(נו) אמר על הבכור עם יציאת רובו יהא עולה. (מ) ודוקא עם יציאת רובו אבל אמר עם יציאת מיעוטו לא מיבעי ליה דודאי עולה חיילא עליה דאכתי לא חל קדושה בכור עליה כלל: **היא** שלמים חל שלמים חל קדושה פיו נמי על העובר כמו על האם (נ"ה) (ולא) מיכוונויה לאם אלו מכח קדושה פיו) ואפילו למאן דאית ליה שייר משוייר מיהא אין יכול לשנות לקדושה אחרת דמיד שהקדיש האם נתכוין נמי שתחול על פיו אותה קדושה על העובר ואינו יכול לשנותו מקדושה האם אע"כ הזכיר תחלה קדושה